

یا لطیف

دانشکده مهندسی برق

گزارش کار آزمایشگاه اندازه گیری و مدار های الکتریکی

آزمایش شماره ۷: فیلتر پایین گذر RC و RL

تهیه کننده و نویسنده:

رضا آدینه پور

استاد مربوطه:

جناب اقای مهندس ملکی

تاریخ تهیه و ارائه:

آبان ماه ۱۳۹۹

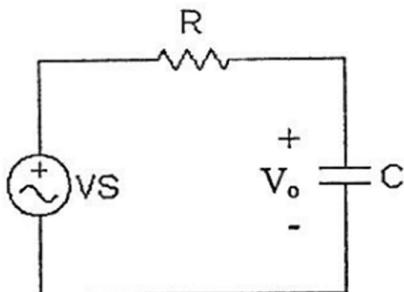
بررسی پاسخ فرکانسی مدار های RL و RC

یکی از کاربردهای مدار های RL ، RC و RLC در فیلتر هاست که در آنها سیگنال های ورودی به مدار را که در محدوده فرکانسی بخصوصی قرار داشته باشند از خود عبور داده و بقیه سیگنال ها که در این باند قرار ندارند را حذف میکند.

در این آزمایش به بررسی ساده ترین فیلتر های پایین گذر RC و RL خواهیم پرداخت.

الف) فیلتر پایین گذر RC

در شکل زیر یک فیلتر پایین گذر RC نشان داده شده است:

به طور کیفی می توان گفت با توجه به این که $Z_C = \frac{1}{Cj\omega}$ ، در فرکانس های خیلی کم خازن تقریباً مدار باز بوده و در نتیجه $V_0 = V_S$ و در فرکانس های خیلی بالا که امپدانس خازن خیلی کوچک است، می توان آن را اتصال کوتاه در نظر گرفت ($V_0 \cong 0$)

اگر V_0 و V_S را به طور کلی به صورت زیر در نظر بگیریم:

$$V_S = V_{Sm} \cos \omega t , \quad V_S = V_S \angle 0$$

$$V_0 = V_{0m} \cos(\omega t + \varphi) , \quad V_0 = V_{0m} \angle \varphi$$

در آن صورت A_V را پاسخ فرکانسی مدار می نامند، به عبارتی دیگر $|A_V|$ را تابع فرکانسی منبع و منحنی تغییرات φ بر حسب فرکانس را مشخصه فاز مدار می گویند.

$$A_V = \frac{V_O}{V_S} = \left(\frac{V_{Om}}{V_{Sm}} \right) \angle \varphi$$

$$|A_V| = \frac{V_{Om}}{V_{Sm}}$$

$$|A_V| = \frac{1}{\sqrt{1 + (RC\omega)^2}} \quad (1)$$

$$\varphi = \tan^{-1}(-RC\omega) \quad (2)$$

بدیهی است که در فرکانس های خیلی پایین $0 \cong \varphi$ و در فرکانس های خیلی بالا $|A_V| = 0$ و $\varphi = 90^\circ$ خواهد بود. به این دلیل به مدار فوق فیلتر پایین گذر گویند.

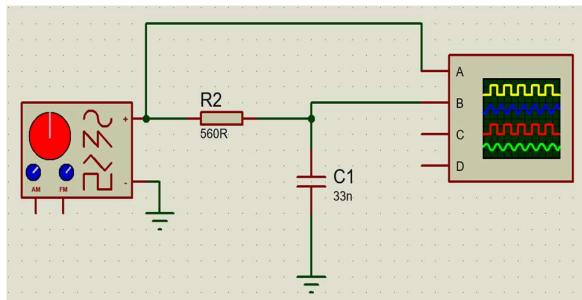
فرکانس قطع که با ω_c نشان داده می شود، فرکانسی است که در آن توان خروجی، نصف توان ورودی و یا ولتاژ خروجی از نظر دامنه، 70° برابر ولتاژ ورودی است که در نتیجه خواهیم داشت:

$$A_V = \left(\frac{V_{Om}}{V_{Sm}} \right) = \frac{\sqrt{2}}{2} \rightarrow \frac{1}{\sqrt{1 + (RC\omega)^2}} = \frac{\sqrt{2}}{2} \rightarrow \omega_c = \frac{1}{RC} \rightarrow f_c = \frac{1}{2\pi RC}$$

- با توجه به این که $20 \log \frac{\sqrt{2}}{2} = 3 dB$ ، این فرکانس را فرکانس قطع ۳ دسی بل نیز می نامند.

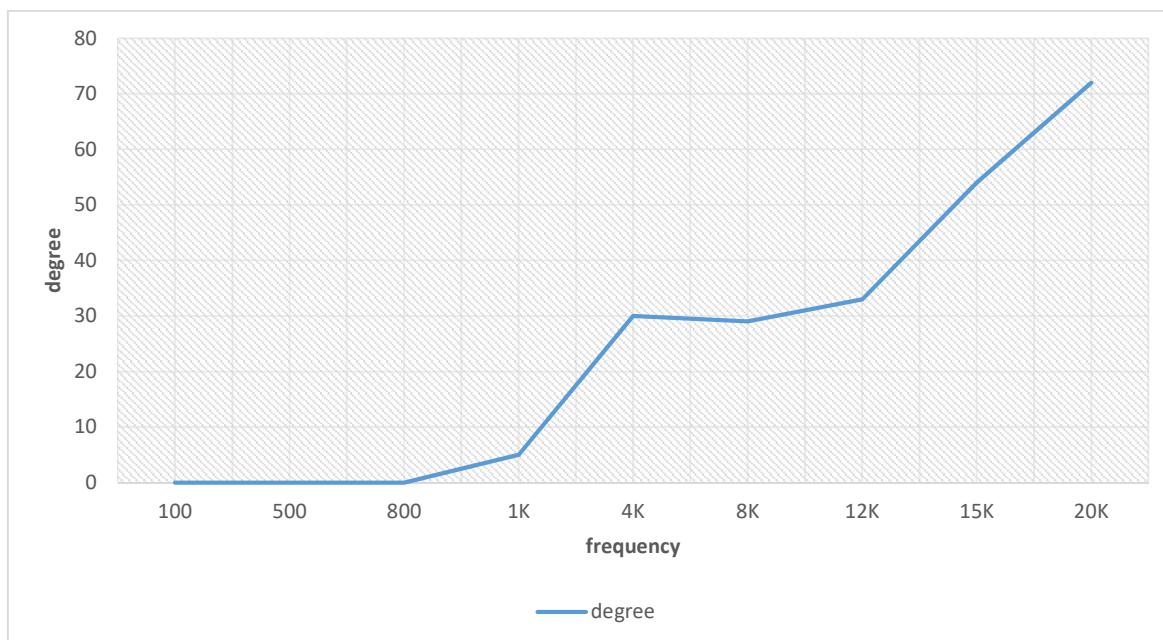
مدار تحت آزمایش را در نرم افزار به صورت زیر بسته و با تغییر دادن فرکانس سیگنال ژنراتور مطابق با جدول زیر، ولتاژ خروجی و اختلاف فاز آن را نسبت به ولتاژ ورودی در اسیلوسکوپ مشاهده نموده و در جدول یادداشت می نماییم:

- در تمامی مراحل آزمایش، ولتاژ ورودی را ۲ ولت در نظر گرفتیم

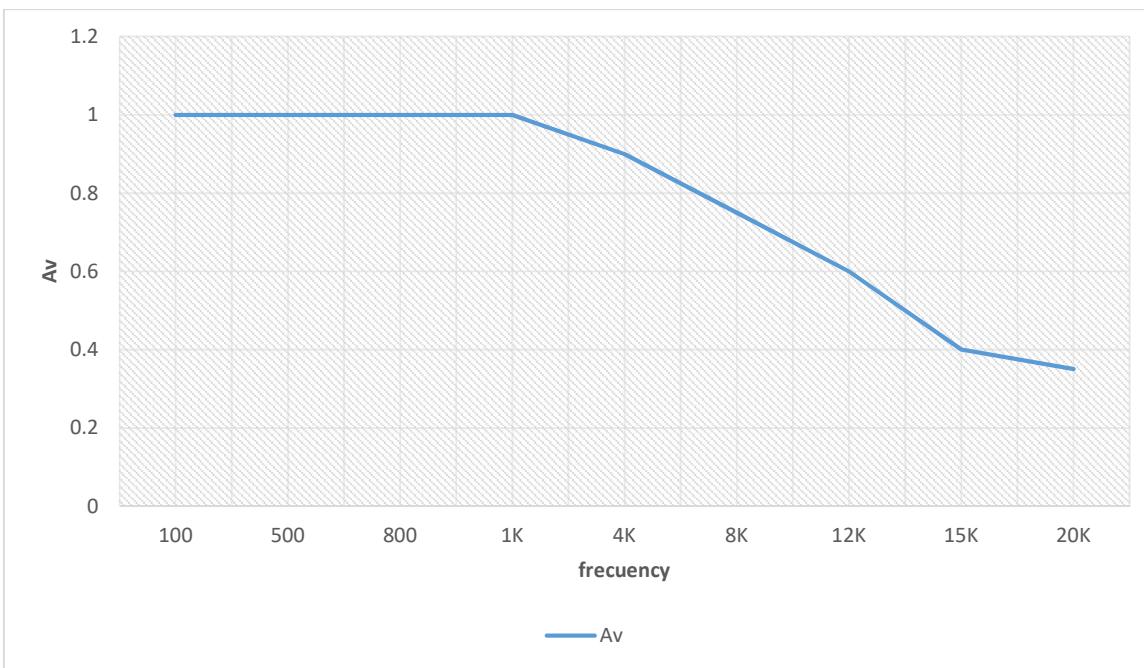

f(HZ)	100	500	800	1K	4K	8K	12K	15K	20K
$V_o (P - P)$ (V)	۲	۲	۲	۲	۱,۸	۱,۵	۱,۲	۰,۸	۰,۷
$\phi(degree)$	۰	۰	۰	۵	۳۰	۲۹	۳۳	۵۴	۷۲
$A_V = \frac{ V_o }{ V_s }$	۱	۱	۱	۱	۰,۹	۰,۷۵	۰,۶	۰,۴	۰,۳۵

نمودار تغییرات φ بر حسب فرکانس به صورت زیر می شود:

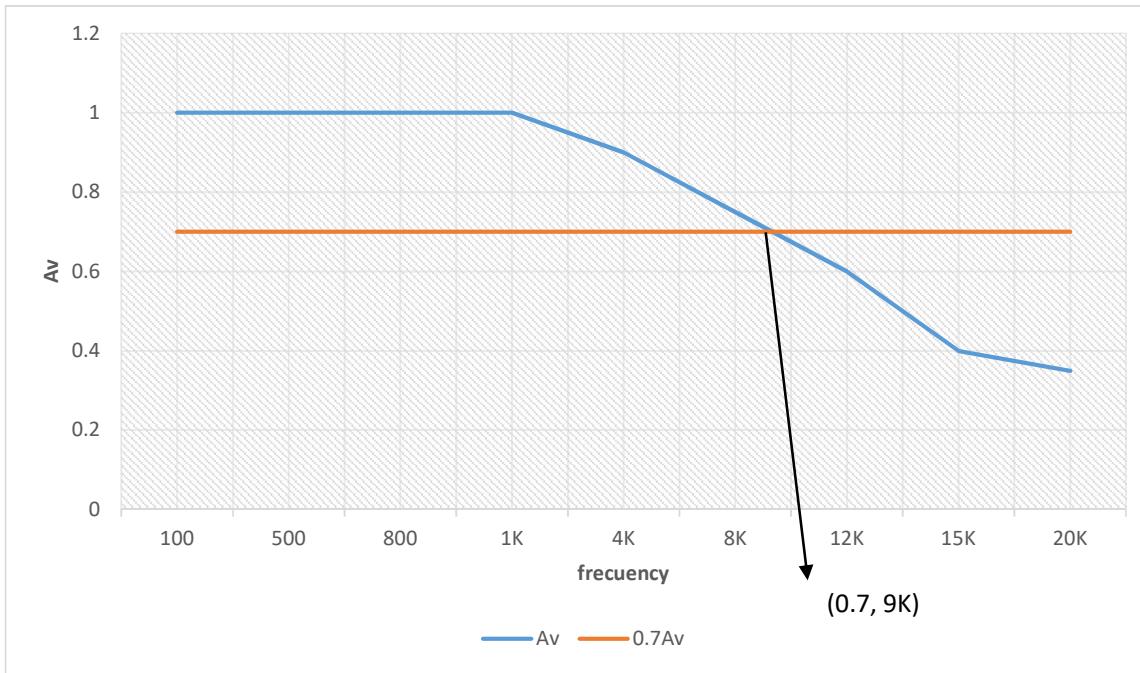
همچنین نمودار تغییرات $|A_V|$ بر حسب فرکانس نیز به صورت زیر به دست می‌آید:

سپس فرکانس قطع را به دست می‌آوریم:

به این منظور $0.7 \times |A_V|_{Max}$ را به دست می‌آوریم و این مقدار را با نمودار پاسخ فرکانسی قطع می-

دهیم

- از روی نمودار مشاهده می شود که فرکانس قطع این فیلتر ۷ کیلو هرتز به دست آمده و مقدار زاویه قطع نیز با توجه به جدول و مقدار فرکانس قطع به دست آمده، 30° درجه به دست می آید.
- با استفاده از رابطه ۳ درستی مقدار فرکانس قطع به دست آمده را اثبات می کنیم:

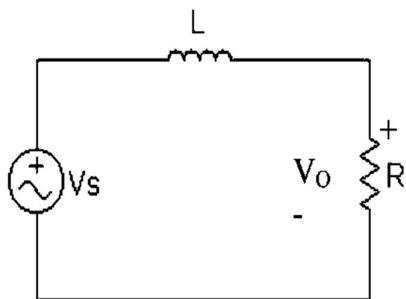
$$f_c = \frac{1}{2\pi RC} \quad R = 560 \text{ ohm}, \quad C = 33nF$$

$$f_c = \frac{1}{2 \times \pi \times 560 \times 33 \times 10^{-9}} \cong 8000 \text{ Hz}$$

مشاهده می شود که مقدار به دست آمده با تقریب مناسبی با مقدار شبیه سازی شده برابر است.

ب) فیلتر پایین گذر RL :

مدار تحت آزمایش به صورت زیر است:

در اینجا بطور کیفی می‌توان گفت:

با توجه به اینکه $Z_L = Lj\omega$ می‌باشد اگر فرکانس مدار را زیاد کنیم امپدانس Z_L نیز زیاد شده در نتیجه در فرکانس‌های خیلی بالا سلف مدار باز می‌شود و $V_O = 0$ در فرکانس‌های خیلی پایین امپدانس سلف نیز خیلی کم شده و در نتیجه در فرکانس‌های خیلی پایین سلف را می‌توان به صورت اتصال کوتاه در نظر گرفت و $V_O = V_S$.

در نتیجه مدار بصورت یک فیلتر پایین گذر عمل می‌کند. چنان‌چه به طور کلی V_S و V_O را به شکل زیر در نظر بگیریم:

$$V_S = V_{Sm} \cos \omega t$$

$$V_O = V_{Om} \cos(\omega t + \varphi)$$

$$V_S = V_{Sm} \angle 0$$

$$V_O = V_{Om} \angle \varphi$$

A_V پاسخ فرکانس مدار به صورت زیر می‌باشد:

$$A_V = \frac{V_O}{V_S} = \left(\frac{V_{Om}}{V_{Sm}} \right) \angle \varphi$$

مشخصه دامنه $|A_V| = \frac{V_{Om}}{V_{Sm}}$ (1)

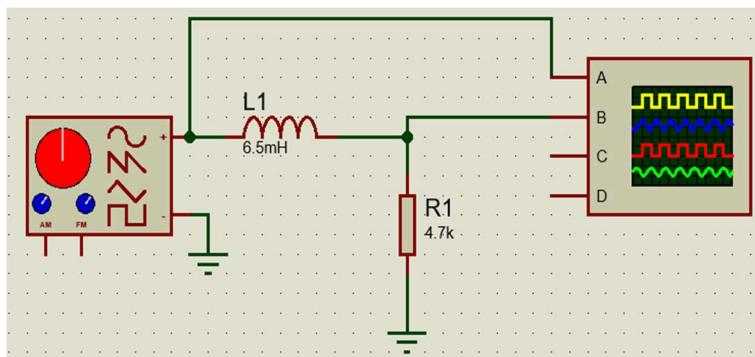
مشخصه فاز $\varphi = \tan^{-1} \left(\frac{-\omega L}{R} \right)$ (2)

در فرکانس‌های خیلی پایین : $\varphi = 0$ و $|A_V| \approx 1$

در فرکانس‌های خیلی بالا : $\varphi = 90^\circ$ و $|A_V| \approx 0$

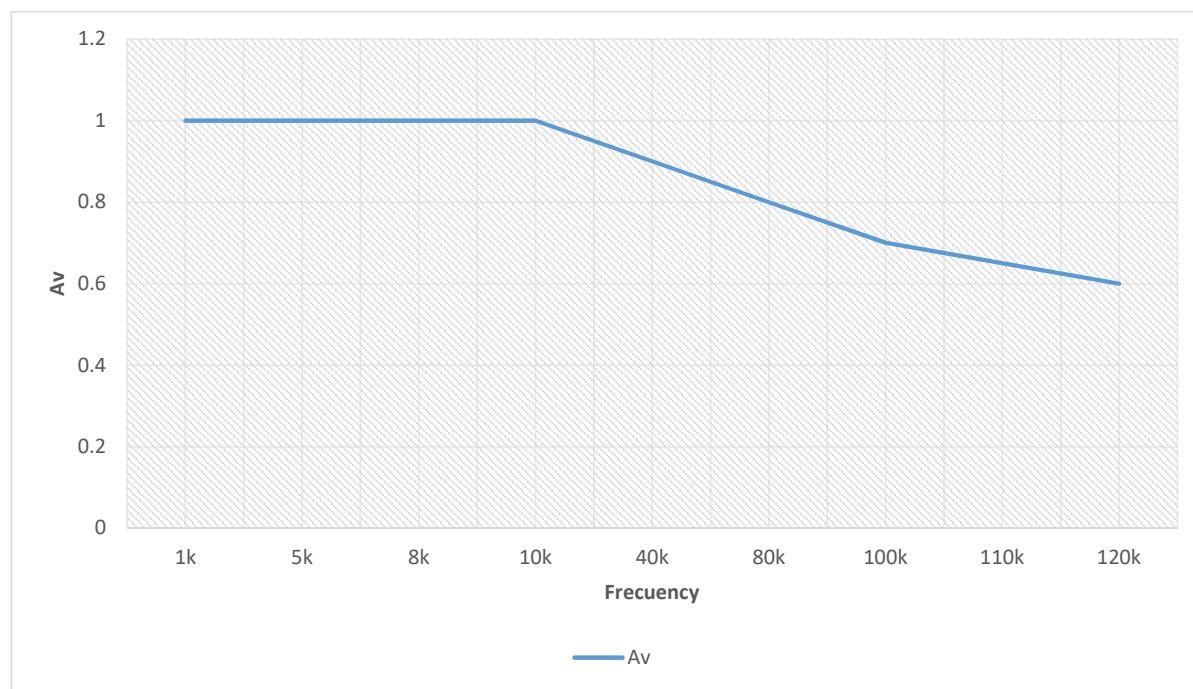
$$|A_V| = \frac{1}{\sqrt{1 + \left(\frac{\omega L}{R}\right)^2}}, \quad f_c = \frac{R}{2\pi L} \quad (3)$$

مداری مطابق با شکل زیر بسته و با تغییر دادن فرکانس سیگنال ژنراتور، شکل موج‌های ورودی و خروجی را هم زمان روی اسکوپ مشاهده نموده و ولتاژ خروجی و اختلاف فاز آن را نسبت به ولتاژ ورودی در جدول زیر یاد داشت می‌کنیم:

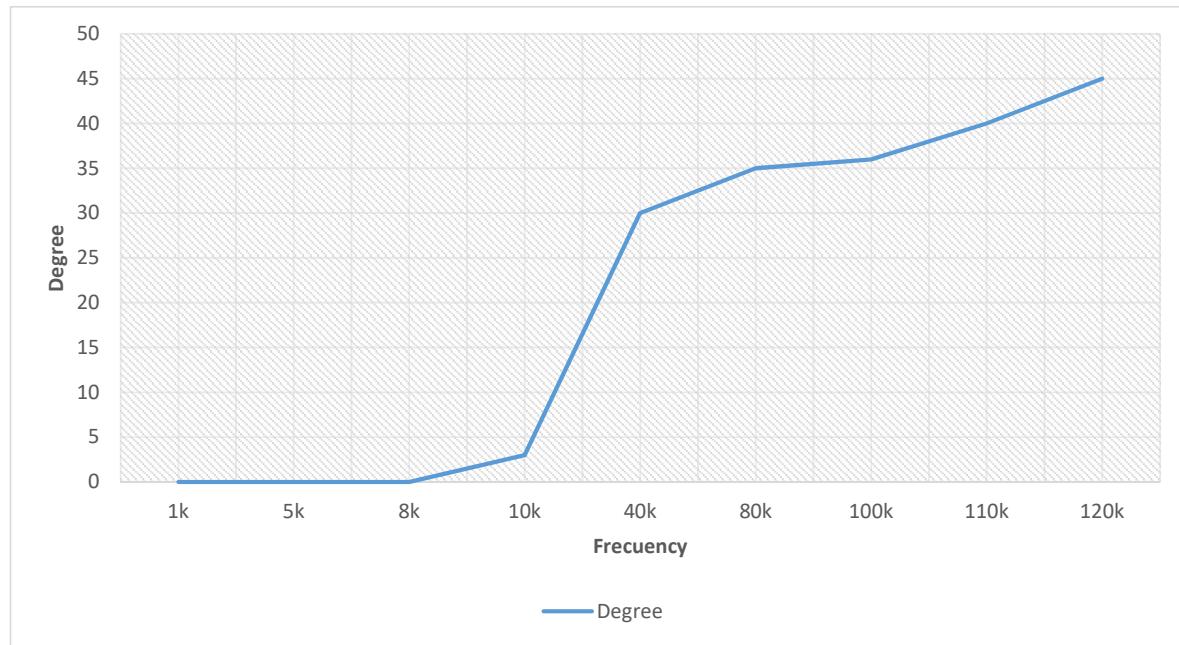

f(HZ)	1K	5K	8K	10K	40K	80K	100K	110K	120K
$V_o (P - P) (V)$	۲	۲	۲	۲	۱,۸	۱,۶	۱,۴	۱,۳	۱,۲
$\varphi (degree)$	۰	۰	۰	۳	۳۰	۳۵	۳۶	۴۰	۴۵
$ A_V = \frac{ V_o }{ V_s }$	۱	۱	۱	۱	۰,۹	۰,۸	۰,۷	۰,۶۵	۰,۶

- نمودار $|A_V|$ را بر حسب فرکانس به صورت زیر رسم می کنیم:

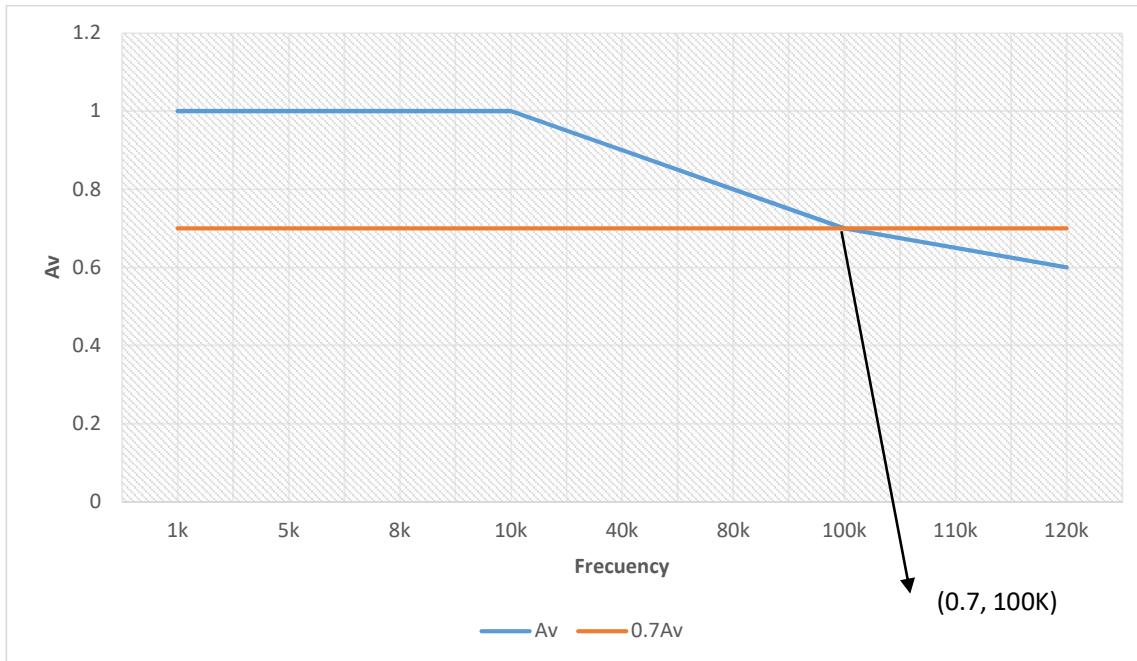

- نمودار اختلاف فاز بر حسب فرکانس به صورت زیر می شود:

سپس فرکانس قطع را به دست می آوریم:

به این منظور $|A_V|_{Max} \times 0.7$ را به دست می آوریم و این مقدار را با نمودار پاسخ فرکانسی قطع می دهیم

- از روی نمودار مشاهده می شود که فرکانس قطع این فیلتر ۱۰۰ کیلو هرتز به دست آمد و مقدار زاویه قطع نیز با توجه به جدول و مقدار فرکانس قطع به دست آمد، تقریباً ۳۶ درجه به دست می آید.

- با استفاده از رابطه ۳ درستی مقدار فرکانس قطع به دست آمد را اثبات می کنیم:

$$f_c = \frac{R}{2\pi L} \quad L = 6.5 \text{ mH} \quad , \quad R = 4.7 \text{ Kohm}$$

$$f_c = \frac{4.7 \times 10^3}{2 \times \pi \times 6.5 \times 10^{-3}} \cong 110000 \text{ Hz} = 110 \text{ KHz}$$

مقدار به دست آمد با تقریب مناسبی با مقدار شبیه سازی شده برابر است.